

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.25, maj 2025

Indledningen er redigeret af Stine Guldahl Holst og Krista Stinne Greve Rasmussen
Tilsyn ved dr.phil. Henrik Yde

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

Til Kongens Skaal ved Isted-Slagets Minde den 25de Juli 1851

ved Steen Tullberg

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Baggrund
- 3 Indhold
- 4 Efterspil
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Til Kongens Skaal ved Isted-Slagets Minde den 25de Juli 1851 er ifølge Svend Grundtvig skrevet og trykt til underofficerernes mindefest i anledning af årsdagen for slaget ved Isted (*N.F.S. Grundtvigs Poetiske Skrifter*, bind 7, s. 469). Denne mindefest omtaltes tilsyneladende ikke i den samtidige presse.

2 Baggrund

Slaget ved Isted er danmarkshistoriens største og fandt sted på Isted Hede nord for Slesvig by den 25. juli 1850. Her var den danske hær talmæssigt overlegen, og slaget endte med en smal dansk sejr. Til gengæld havde danskerne også de største tab (jf. Frantzen 2010, s. 513-520). Begge Grundtvigs sønner, Johan og Svend, deltog i slaget ved Isted og kom uskadt igennem.

Slaget ved Isted blev ikke den endelige afgørelse på Treårskrigen. Slesvig-holstenerne angreb efterfølgende ved Mysunde i september og Frederiksstad i oktober. Begge dele

slog dog fejl, og krigshandlingerne gik i stå. I januar 1851 blev den provisoriske slesvig-holstenske regering (det såkaldte statholderskab) og dens hær opløst efter pres fra stormagterne Rusland, Østrig og Preussen. Dermed var krigen forbi (jf. Frantzen 2010, s. 522-525).

Grundtvigs reaktion på Istedslaget strækker sig over adskillige numre af tredje årgang af *Danskeren*, fra og med nr. 30 fra den 3. august 1850, og det sker både i form af lyrik og prosa (se indledningen til [Seiers-Torsdagen i Juli 1850](#), Tullberg 2023).

3 Indhold

Til Kongens Skaal ved Isted-Slagets Minde den 25de Juli 1851 består af fire strofer, der hylder sejren ved Isted. Den indledes med en allusion til “Dansken har Sejer vundet” fra 1849 (strofe 1) og slutter af med en henvisning til en anden populær sang i samtiden, “Danmark dejligst, Vang og Vænge” (strofe 4). I strofe 2 understreges de store omkostninger ved sejren, og i strofe 3 bliver freden udpeget som målet for det hele. I strofe 4 hylides kongen, Frederik 7., der identificeres med Frode Fredegod.

4 Efterspil

Sangen blev med titlen “Ved Isted-Slagets Minde” genoptrykt i fjerde årgang af Grundtvigs tidsskrift *Danskeren*, nr. 31, den 2. august 1851. I samme nummer af tidsskriftet bringer Grundtvig et referat af en tale, han holdt ved folkefesten i Lejre den 25. juli. Her fortæller han indledningsvis, at han var blevet indbudt til at tale i sin egenskab af “Alders-Formand” i Folketinget og i anledning af både årsdagen for slaget ved Isted og toårsdagen for Grundlovens indførelse (Grundtvig 1851, s. 483). Til stede var ifølge ham 8.000 mennesker, halvdelen mænd og halvdelen kvinder, og Grundtvig beretter, at han efter sin optræden var blevet opmuntret af at tale med en flok bønderpiger, især fordi de satte pris på sangene “Danmark dejligst, Vang og Vænge” og “Dansken har Sejer vundet”, som begge nævnes i Grundtvigs egen sang (s. 484).

I referatet af talen i Lejre stiller Grundtvig en modsætning op mellem de fine folk i København på den ene side og det ægte danske folk på den anden. I hans udlægning taler de første nedsættende om Grundtvig og hans grove tale om de besejrede slesvig-holstenere, hvorimod folket på landet har anderledes sans for ligefremme ord om fjendens nederlag og de danske soldaters heltemod. Om Grundloven udtaler han, at den har givet “al den *Frihed og Ligelighed, Lovlighed, Offenlighed og Oplysning*, som det danske Folk trænger til” (s. 488). Herefter drejer Grundtvig opmærksomheden mod Lejre som sæde for de danske konger gennem mange hundrede år, navnlig dvæler han ved Frode Fredegod, der ligesom i *Til Kongens Skaal ved Isted-Slagets Minde den 25de Juli 1851* betragtes som genopstået i Frederik 7.'s skikkelse.

5 Anvendt litteratur

- Frantzen, Ole L. (2010) “1814-1870” i *Danmarks krigshistorie*, red. Frantzen, Ole L. & Knud J.V. Jespersen, s. 460-599. København.

Grundtvig, N.F.S. (1851) *Danskeren*, bind 4. København.

- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- Tullberg, Steen (2023) “Indledning til ‘Seiers-Torsdagen i Juli 1850’” i *Grundtvigs Værker*, udg. af Center for Grundtvigforskning ved Aarhus Universitet (www.grundtvigsværker.dk).